

Anlatıda Mekan: Kurgusal Dünyanın İnşası

Sahne; Ortam, Çevre, Mekan, Olayın
geçtiği yer (Setting)

Setting of a Story:

What Is It? And How to Write It

Setting, bir yazarın hikaye için seçtiği zaman ve yerdir. Bir ortam, gerçek bir zaman dilimi ve coğrafi konum veya kurgusal bir dünya ve alışılmadık bir zaman dilimi olabilir. Zaman, yer ve çevre (hem fiziksel hem de sosyal) hikayenin tasarımı konusunda oldukça etkilidir. Bu türlerin her biri, bir hikayenin ortamının oluşturulmasına katkıda bulunur.

Bir hikayenin mekanı, zaman, yer ve çevre dahil olmak üzere hikayenin geçtiği unsurları tanımlayan bir sahne veya hikayedeki bağlamdır. Hikaye ortamındaki her bileşen, anlatının ruh halini, olay örgüsünü ve karakter gelişimini oluşturmaya yardımcı olur. Pek çok kişi, aslında sosyal çevre, yer ve zamanla ilgili her şeyi içerdiği halde, yanlışlıkla bunun hikayenin yalnızca arka planı olduğuna inanır.

Anlatıda Mekan

Bir öykünün geçtiği yer, örneğin geçtiği yerin ne zaman ve nerede olduğunun betimlenmesi gibi, okuyucuya öyküyle ilgili bağlam sağlamada önemli bir amaca sahiptir.

“Hikaye nerede geçiyor? Sosyal çevre nasıl? Hangi zaman diliminde? Bu dönemde dünyada hangi önemli olaylar oluyor? Toplumsal normlar ve beklentiler nelerdir? Hava nasıl? Hangi mevsimde?” sorularının tümü hikayenin kurgusunda bir amaca hizmet eder.

SETTING OF A STORY

It's the context in a scene or story that describes the elements in which a story is taking place, including time, place, and environment.

When did it happen?
Where does it take place?
What's the social climate?

PURPOSE

Provides reader with context on the narrative such as describing the when and where of the setting

Bir anlatıda mekan neden önemlidir?

Hikayenin bileşenlerini birbirine bağlar. Etkili bir hikaye mekanı, karakterleri olay örgüsüne bağlar ve hikayenin temaları ile olayları arasında köprü görevi görür.

Anlatıya anlam katar. Mekan başlı başına hikayeyi anlamlı kılan bir unsurdur.

Okuyucuda duygusal tepki uyandırır. Mekan okuyucuların doğrudan tepki verecekleri, duygularını ortaya koyacakları bir zemin hazırlar.

Okuyucuların hikayeyi görselleştirmesine yardımcı olur. Yazarlar, okuyucu için daha fazla bağlam sağlayan ve okuyucunun ilgisini çeken ortamı, zamanı ve yeri tanımlamak için hikaye mekanını kullanır.

Hikayenin akışını iyileştirir. Anlatıdaki etkili, iyi hazırlanmış bir mekanla olay örgüsü etkili bir şekilde ilerler ve olaylar gerçekmiş gibi hissedilir.

WHY IS THE SETTING OF A STORY IMPORTANT

1

Connects the story's elements

An effective story setting connects the characters to the plot, and ties together the story's themes and events.

2

Builds meaning to the narrative

Without the setting of a story, there may not be as much meaning to be gleaned since setting provides context.

3

Elicits emotional response in the reader

When readers are engaged in your story's settings, they will be actively reading and invested in experiencing the narrative and how it will unfold.

4

Helps readers visualize your story

Authors use story setting to describe the environment, time, and place for the reader, which provides more context and engages the reader.

5

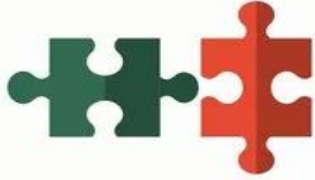
Improve the story's flow

With an effective, well-crafted setting in your narrative, the plot will flow together well, and the events will feel real.

The

Decide the Setting of a Story

**Make your story setting
fit the purpose of your plot.**

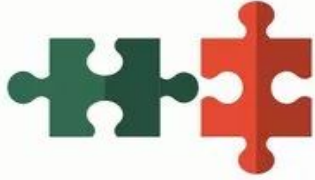
**Make the setting
fit the story.**

**Make the setting
of a story fit
your character.**

Mekan, hikayenin amacına uygun biçimde okuyucu için anlamlı, gerçekçi ve kurguyla uyumlu olmalıdır. Gizemli bir suçlu ile ilgili bir kurgunun olduğu bir hikayede mekan yüksek suç oranlarının ya da saklanacak birçok yerin bulunduğu bir yer belirlenebilir. Bir hikayenin geçtiği ortam ve çevre genel olay örgüsü için oldukça önemli bir unsur olarak öne çıkmaktadır.

Decide the Setting of a Story

**Make your story setting
fit the purpose of your plot.**

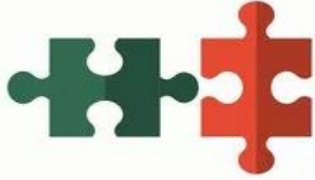
**Make the setting
fit the story.**

**Make the setting
of a story fit
your character.**

Mekan hikayeye uygun hale gelmeli. Bir yer veya zaman dilimiyle ilgili önceden edinilen bilgilere dayanarak, bir öykünün mekanındaki şeyler, olaylar veya nesneler okuyucuya yersiz gelmemelidir. Örneğin engibeli yoldaki Volkswagen bir araba dolusu kanun kaçağı taşıyor mu? Muhtemelen dikkat çekmek istemeyeceklerdir. Onları eski Volkswagen'lerin yaygın olduğu bir çağda Amerika'ya yerleştirmek gerekebilir.

Decide the Setting of a Story

**Make your story setting
fit the purpose of your plot.**

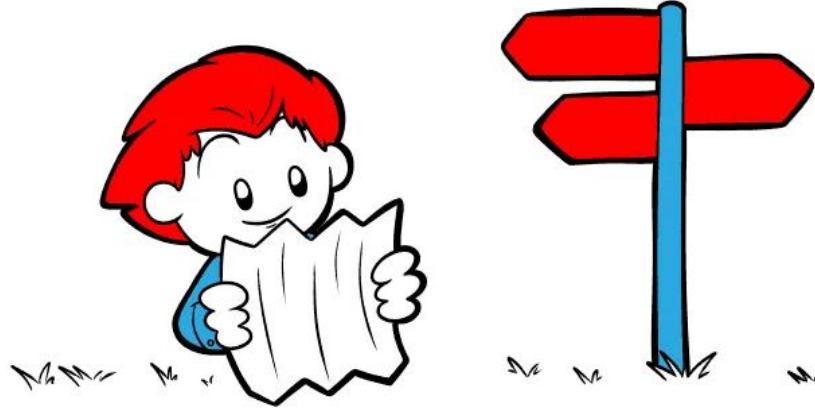
**Make the setting
fit the story.**

**Make the setting
of a story fit
your character.**

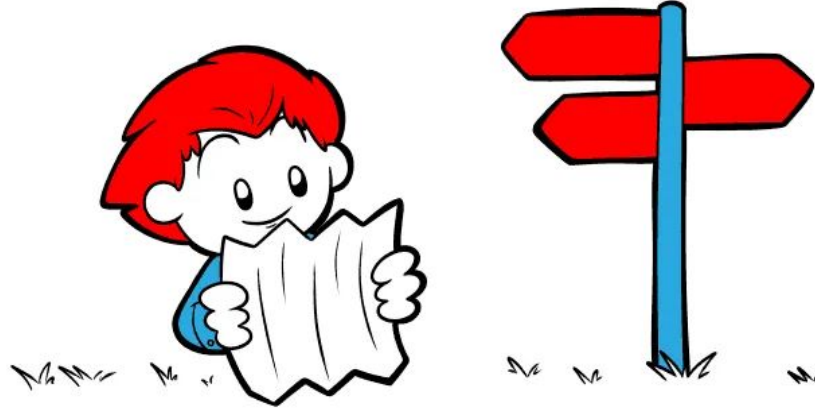
Hikayenin geçtiği mekan ana karaktere (protagonist) uyumlu olmalıdır. Örneğin, ana karakter utangaç ve içine kapanık biriyse diğer çocuklarla teneffüs yapmaktansa, kırmızı tuğlalı okul binasını çevreleyen çıkıntıya oturup annesinin eski defterine kısa öyküler yazabilir.

Bir Hikayede Ortam Nasıl Tasarlanır?

Bir hikayenin geçtiği yer, olay örgüsünün ne zaman ve nerede geçtiğini belirleyen edebi bir araçtır. Arka plan olarak da bilinen bir hikaye ortamı, hayal gücünden veya tarihi olaylara ve gerçek dünyadaki coğrafi konumlara (belirli bir şehir veya bir karakterin evi gibi) dayalı olarak çizilebilir. Hikayede olup biten her şeyin arka planını oluşturur ve çoğu zaman hikayenin atmosferine önemli ölçüde katkıda bulunur. Bu nedenle aşk romanları tipik olarak küçük, şirin kasabalarda ve korku hikayeleri ıssız, sinir bozucu yerlerde (bir Transilvanya kalesi, ormanda bir kulübe) geçer.

Bir Hikayede Ortam Nasıl Tasarlanır?

Gerçekten de ortam o kadar güçlü olabilir ki, bir karakterin kendisi gibi hissettirebilir! Bir hikayenin geçtiği çevre üçe ayrılabilir: Geçici, çevresel ve bireysel.

Zamansal ortam: 1980'ler, Kurtuluş Savaşı, 1929 Buhranı

Çevresel ortam: Ege'de bir sahil kasabası, Akdeniz Bölgesinde bir şehir

Kişisel ortam: Bir kişinin yaşadığı ev, okuduğu ortaokul

1. Ortam iyi belirlenmeli

Bir hikayenin iyi, akıcı olması hikayenin geçtiği çevrenin belirlenmesine bağlıdır. Bu nedenle hikayeyi yazmaya başlamadan önce ortamın bir eldiven gibi oturduğundan emin olunmalı. Özellikle bir bilimkurgu veya fantastik anlatılarda kurmaca bir dünya inşa etmek oldukça zordur. Burada bazı soruları sormak anlamlı olabilir: Hikaye tam olarak nerede ve ne zaman geçecek? Günümüzde ya da on yıl öncesinde mi? Belirli bir ülkedeyse, hangi şehir veya kasaba? Birden çok ortam varsa, karakterler her birinde ne kadar zaman geçirecek? Bu mekan gerçek bir yer mi?

1. Ortam iyi belirlenmeli

Hikayede mekanı betimlemek kapsamlı bir araştırma gerektirebilir. Bazen bir evi, okulu ya da kasabayı anlatmak mimari bir takım bilgileri, yapıların hangi malzemelerden ve geometrik biçimlerden oluştuğunu araştırmayı gerektirebilir. Hikayenin kurgusunun ve mekanın inşasının karakterleri nasıl etkileyeceği üzerine ayrıntılı düşünülmelidir. Tüm bu soruların üzerine düşündükten sonra mekan, ortam, hikayenin geçtiği çevre inşa edilmeye başlanabilir.

2. Benzersiz ve ilgi çekici olana odaklanılmalı

Hikayenin geçtiği çevre anlatılırken benzersiz olan ayrıntılara odaklanmak daha etkili olabilir. Her şehrin binaları ve kaldırımları vardır, ancak bunların diğer şehirlerden ne farkı var? Birisi başını pencereden dışarı uzatırsa, trafik veya kuşlardan başka ne duyar? Kasaba meydanı yerel fırından çıkan ekmek gibi mi yoksa yakındaki bir fabrikadan çıkan kirlilik gibi mi kokuyor? Bu ayrıntılar okuyucu ile anlatı arasında güçlü bir bağ oluşturur.

2. Benzersiz ve ilgi çekici olana odaklanılmalı

Hikayenin geçtiği çevre anlatıdaki bir karakter gibi de düşünülebilir. Bir film, roman ya da hikaye söz konusu olduğunda akılda kalan her zaman mekanın diğer karakterler ile nasıl sunulduğudur. Nasıl karakterlerin tutum ve davranışları, tepkileri, korkuları gibi belirgin özelliklerini içeren profilleri varsa benzer bir şey mekan için de geçerlidir. Mekanın tuhaflıklarını not almak anlamlı olabilir.

2. Benzersiz ve ilgi çekici olana odaklanılmalı

 Bu kasabanın tarihi nedir? Bölgenin geçmişinde ayırt edici olaylar var mıdır?

 Kasabada hava nasıldır? Mevsimlerin kasaba ya da insanlar üzerinde ayırt edici etkileri var mıdır?

 Bu kasabanın simgesi olan kişi, olay ya da önemli gün var mıdır?

 Kasaba halkı nasıl binalarda oturur?

 İnsanlar nasıl hareket ederler (yürümek, araba kullanmak vb.)?

 İnsanlar neden burada yaşamayı (veya ziyaret etmeyi) sever (ya da sevmez)?

 Kasabaya gelen kişiler nasıl karşılanır?

2. Benzersiz ve ilgi çekici olana odaklanılmalı

Hikayenin geçtiği çevre bir tiyatro sahnesine benzetilebilir. Nasıl tiyatro sahnesindeki her bir nesnenin, dekorun ya da unsurun anlamlı bir görevi varsa hikaye mekanı da benzer biçimde tasarlanır. Öncelikle yazarın hayal gücünde biçim alan mekan sonrasında yazıya dökülür. Okuyucunun zihninde oluşan mekan ile yazarın zihnindeki mekan arasındaki fark olağandır. Kişilerin yaşantıları, hikayeyi nasıl bir ruh haliyle okudukları algılanan mekan üzerinde önemlidir. Mekan, anlatının, olay örgüsünün sunulmasında manipülatif bir etkiye sahiptir. Kişinin geceyarısı geç saatlerde evinin önünde yürümesi ile köy meydanında yürümesi ya da bir mezarlığın yanından geçmesi okuyucuyu farklı etkileyecektir.

3. Beş duyu da etkin kullanılmalı

Anlatıda yalnızca görsel öğeler değil diğer duyulara hitap eden unurlar kullanılmalıdır: görme, işitme, koklama, dokunma ve hatta tatma duyularının etkin kullanımı anlatıyı daha güçlü kılabilir. Genel bir kural olarak, karakterler yeni bir yeri her ziyaret ettiğinde veya bu yeri yeni bir bağlamda deneyimlediğinde mekana bir paragraf ayrılmalıdır.

- Görme ("Odadaki sigara dumanı etrafı görmesini engelliyordu.");
- Ses ("İçerideki müzik gümbür gümbür gümbürdüyordu.");
- Koku ("Toprağın kokusu burnuma kadar geliyordu.");
- Dokunma/fiziksel duyum ("Toprağa ayak bastıkça bir çıtırtı duyuyordu.").

Hikayede bir şeyleri duyulara dayalı mekan açıklamalarıyla anlatmak yerine doğrudan göstermek daha etkili olabilir.

4. Karakterlerin ortamla ilişkileri geliştirilmeli

Hikayedeki karakterler belirlendikten sonra, ortamla olan ilişkileri kurulmalıdır. Bu ilişkiler birçok şekilde olabilir. Ana karakterin tüm yaşam boyunca aynı kasabada yaşadığını varsayalım; uzun süredir burada yaşamaya alışmış olabilirler ya da çevre kendilerini kapana kısılmış hissettirebilir. Mekanın ya da hikayenin geçtiği çevrenin karakterler üzerinde mutlaka bir etkisi olmalıdır. Çevre karakterin dönüşümünde doğrudan olmasa da dolaylı bir etkiye sahiptir. Karakterlerin doğup büyüdüğü, gençlik yıllarında terk ettikleri ve sonrasında yeniden döndükleri köyleri, kasabaları ya da evleri bilindik bir anlatı türüdür.

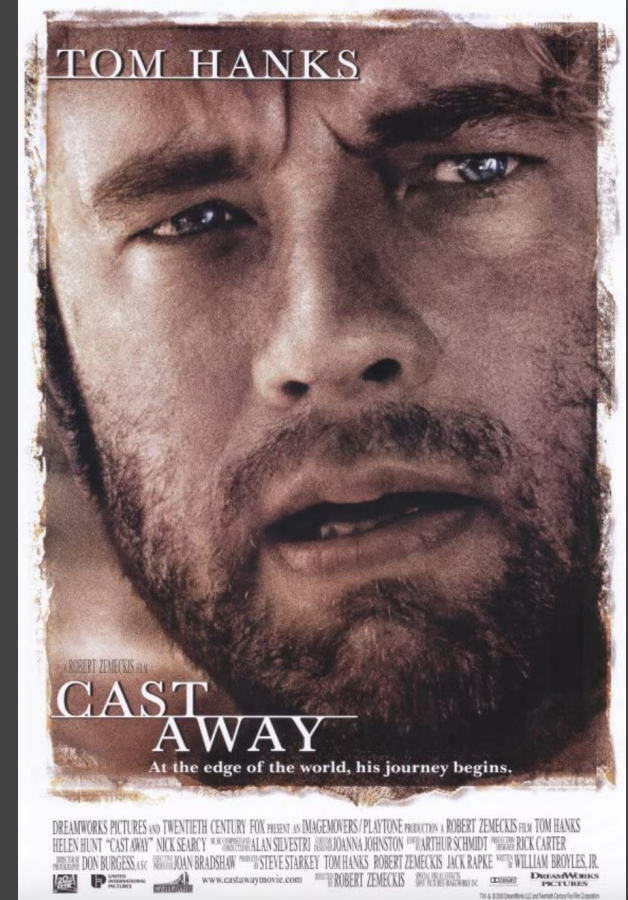
4. Karakterlerin ortamla ilişkileri geliştirilmeli

Bir hikaye herhangi bir yerde geçebilecek kadar çevresinden kopuk biçimde inşa edilmemelidir. Karakterlerin en azından, ortamla belirli, gerçekçi yollarla etkileşime girmelerine ihtiyaç vardır. Hikayenin geçtiği çevre bir meydan okumaya da vesile olabilir. Karakter doğup büyüdüğü ancak kendisini kapana kısılmış hissettiği çevreyi değiştirmeye, terk etmeye ya da ortadan kaldırmaya çalışabilir. Mekan, bir hikaye boyunca, bir karakterin hayatında hem olumlu hem de olumsuz değişen roller oynayabilir. Mekanın etkisi mutlaka anlatı üzerinde hissedilmelidir.

5. Okuyucuları yönlendirmek serbest!

Hikâye kurgusunun en önemli kurallarından biri okuyucuları yönlendirmektir. Okuyucuların dikkatlerinin olay örgüsünden uzaklaşmaması aksiyonun nerede olduğunu çözmelerine yardımcı olacaktır. Hikayenin geçtiği yeri anlatırken fazla ayrıntı vermek yerine kısa ve öz açıklamalar yapmak daha etkili olabilir. Belirli yönler açısından, yine, az çoktur. Tekrar etmek yerine yazılması gereken aktarılmalı.

Week 9 Assignment

Please write a short story based on the image on the side, focusing on the theme of setting in narrative, which is covered this week. While writing the story, you may consider the following questions:"

- What can be found in the space shown in the image? What might be the general characteristics of this space?
- What are your thoughts on the water and its form? How does it maintain this form?
- Who is the person in the boat? What might the object visible at the bottom be?
- How do people arrive at this place? Who might live here?"

Source for the image:

https://www.onceuponapicture.co.uk/portfolio_page/subterranean/

Kaynakça

Bülent Aksoy (Yayıma Hazırlayan), Hikaye Sanatı Üzerine Yazılar, Pan Yayıncılık, 2009, Sayfa sayısı: 157

Jeff Vandermeer, Harikalar Kitabı, Alfa Yayınları, 2016, Sayfa sayısı: 420

<https://www.onceuponapicture.co.uk/the-collections/the-character-collection/>

<https://www.empireonline.com/movies/features/100-greatest-movie-characters/>

<https://thecinemaholic.com/greatest-movie-characters/>

<https://blog.reedsy.com/setting-of-a-story/>

<https://selfpublishing.com/setting-of-a-story/>